

Омельченко О. О.

Науковий керівник: Зборовська Т. В.

Національний фармацевтичний університет, м. Харків

Розробка пропозицій щодо впровадження системи НАССР на фармацевтичному підприємстві

t.v.zborovska@gmail.com

Вступ. Ризики для безпечності харчових продуктів пов'язані з можливістю наявності небезпечних чинників на момент їх споживання. Оскільки небезпечний чинник може з'явитися на етапі харчового ланцюга, управління усім ланцюгом є дуже важливим. Отже, безпечність і якість харчових продуктів можна забезпечити спільними зусиллями всіх учасників, що беруть у ньому участь: від виробників кормів і первинної продукції до виробників харчових продуктів, операторів з транспортування та зберігання і далі – до підприємств торгівлі та закладів. Такий ланцюг охоплює також організації з надання харчових послуг. Аналіз законодавства дозволяє зробити висновки про те, що правове регулювання обігу та імпорту дієтичних добавок (ДД) має ще відкриті питання, з причин чого суб'єкти господарювання мають можливість самостійно визначати підходи й механізми забезпечення якості та безпеки ДД.

Мета дослідження. У рамках нашого дослідження, за мету ми визначили аналіз вимог впровадження системи управління безпечністю харчових продуктів (СУБХП) відповідно міжнародному стандарту ISO 22001.

Матеріали та методи. При проведенні дослідження ми використовуємо інформаційний та аналітичний методи.

Отримані результати. Деякі вітчизняні фармацевтичні підприємства налагодили виробництво ДД на своїх потужностях, наприклад, деякі вітаміни й мікроелементи у різних лікарських формах, тощо.

За результатами вивчення нормативної бази та провідного досвіду нами було складено план, який передбачає три основні кроки:

Крок 1. Архітектура системи управління: затвердження наказу про початок робіт, створення робочої групи, визначення зовнішніх і внутрішніх чинників, що можуть впливати на функціонування, визначення зацікавлених сторін, їх потреб і очікувань, розробка політики, встановлення вимірних цілей для процесів, побудова блок-схеми процесу виробництва, складання опису готового продукту, опис передбачуваного використання продукції, проведення комплексного аналізу небезпечних факторів, пов'язаних із сировиною, тарою, обладнанням, технологічними процесами та визначення ризиків і можливостей, визначення критичних контрольних точок (ККТ), встановлення й регламентація системи їх моніторингу, визначення та опис алгоритму розробки коригувальних дій, розробка, обговорення і затвердження Програми навчання працівників компанії з питань управління безпекою продукції, проведення циклу навчання, аналіз процесів, необхідних для функціонування, визначення показників результативності процесів, розробка і затвердження матриці відповідальності.

Крок 2. Документування системи управління: визначення змін, що вносяться у наявну документацію, розробка Програм-передумов, розробка Стандартних операційних процедур, внесення змін і затвердження Настанови щодо якості та безпеки продукції.

Крок 3. Впровадження й первинна діагностика: імплементація розроблених документів, запуск і моніторинг функціонування, початок реєстрації даних про результативність процесів, організація внутрішніх аудитів, моніторинг виконання, удосконалення документації та усунення зауважень аудиторів, проведення аналізу з боку вищого керівництва, розробка плану дій з усунення причин невідповідностей та методів удосконалення.

Висновки. Можна зробити висновок, що впровадження СУБХП, де вже запроваджено фармацевтичну систему якості відповідно до вимог GMP, передбачає значні зміни у існуючих процедурах, але певні види діяльності, що їх вимагає стандарт ISO 22000, зазвичай вже виконуються на таких підприємствах. До таких процедур можна віднести оцінку ризиків, внутрішні аудити, низку гігієнічних і санітарних процедур тощо.